

SELMECZ.

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági és tanügyi hetilap.

Hontmegyei közlöny.

Megjelen minden kedden.

Hirdetések és előfizetések **Norvát A.** kereskedésbé, a lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez küldendők.

Hirdetések felvételnek Budapesten, Bécsben és Prágában Haasenstein és Voglertnél.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:
 Egész évre . . . 5 ft. — kr.
 Félévre . . . 2 ft. 50 kr.
 Negyedévre . . . 1 ft. 25 kr.
 Egyes példány ára 10 kr.

Szerkesztői iroda: Planck-féle ház.

Háromhásos kis sor 10 kr.

Bélyegűj minden ígatásért 30 kr.

Az ipariskolák fontossága és szükségessége hazánkban.

(Folytatás.)

Franciaországban az ipariskolák a lyceumokkal összekapcsolva úgy, hogy ezekkel egy fődél s közös igazgató vezetése alatt állanak. Minden ily ipariskola 4 évfolyamból áll, melyeket 12—16 éves növendékek látogatnak. Előadatik itt francia nyelv és irodalom, modern nyelvek, történelem, földrajz, erkölcsan, ipartörvény, nemzetgazdaság, kereskedelmi számtan, könyvvitelan, matematika, természetan, technológiai vegytan, terményrajz tekintettel az iparra, rajz, mértani rajz, ének és testgyakorlat. A helyi viszonyokhoz képest vannak még külön szakiskolák, melyekben az ipar bizonyos ágait ápolják mint pl. Lyon, Rochefort, Lille, Pau stb. városokban.

Belgiumban az alsó közép iskolák az úgynevezett „atheneae” egyszersmind ipar és kereskedelmi iskolák. Az athenaeum humán vagy reál, a reál irányú athenaeum ismét alsó és felsőre oszlik. Az alsó három évfolyamból áll s az általános műveltséget adja, a felsőnek pedig 3 szakcsoportja van: tudományos, kereskedelmi és ipar szakcsoport. Minden szakcsoport két évfolyamból áll.

Holland királyságban (3½ millió lakós) van 30 felsőbb polgári iskola, 5 iparos szakiskola (Amsterdam-, Haaga-, Utrecht-, Gröningén és Lenwarden-ben) ezen kívül 26 estis ipariskola.

Angolország minden városában s számos községében találunk ily nemű iskolát (Mechanic's Institutions), melyek nagyobb részt iparos testületek, társulatok által alapítvák és fenntartvák. Legnevezetesebb a „Yorkshire Union of Mechanics Institutes” Robert Baines által alapítva, mely testület már 1853. évben 20.000 tagot számlált s 127 kisebb egylete oszlott. Ezeken kívül van Londonban iskola munkások számára is az úgynevezett „London Workingmen's College”, melynek 400—500 hallgatója van.

A külföld e téreni előrehaladottságát a fentebbiekből eléggé láthatjuk, s hogy hazánk e tekintetben mennyire hátra van, azt könnyen megmondhatnák azok, kik a mi iparosainkkal s a külföld iparosaival érintkeznek. Ha tekintetbe vesszük, hogy a már fennebb említett württembergi királyságnak alig van két millió lakósa, könnyen elgondolhatjuk, hogy ott az iparososztály hivatásának magasztosságát jobban tudták felfogni mint nálunk, hol még 15 millió lakos sem bír annyi ipariskolai tanulót felmutatni.

Hogy a mi iparososztályunk az ipar körébe vágó, a kor követelése ismereteket sem sajátította el, annak oka mindenk előtt az ipariskolák hiányában keresendő. E hiányt pótolni a törvény által biztosított polgári iskolák volna hivatva; ámde köztudomású tény, hogy ezen iskolák mennyire eltértek eredeti céljuktól. A polgári iskolák tantervében van ugyan említés, hogy az oktatásnál figyelemmel kell lenni az iparüzők szükségleteire, azonban a tapasztalás az ellenkezőt bizonyította be; a polgári iskolák a közélettanodának surrogátumai voltak s jelenleg is csak azok.

Ha korunkban valaki az ipariskolák szükségességéről bővebben értekezni akarna, az kétségkívül felesleges dolog volna. Mert hisz azok szükségessége ma már általánosan el van ismerve annyira, hogy e tekintetben az érveket gyűjteni s a logikát igénybe venni szükségtelen. A realismus és industrialismus gyökeret vevén az emberi szellemben, ezt már régen a gyakorlat mezejére terelték. Korunk uralkodó ideája lett a gyakorlati irány s minél tovább annál többen csoportosulnak ez eszme zászlaja alá. Hogy az úgy fog történni, azt a közel jövő fogja bebizonyítani. A jelenlegi nézeteket tekintve nem kell attól tartani, hogy a régi tu-

nyaság, közöny annyi emberi erőt fog tétlenségre kárhozható. S minthogy pedig ezen gyakorlati irány nem csak hogy fenntartja magát, hanem fokoztatni mindig nagyobb és nagyobb kört fog biztosítani magának, elodázhatatlanul szükséges tehát, hogy az a gyakorlati (ipar) iskolák szervezése által támogatassék. Az egyesek, a községek és az állam osztozkodnak úgy a materialis mint immaterialis nyereségen, mit az ipar nyújt. Azon országban, hol az iparos szellemet az iskolák ébresztik, fenntartják és tovább fejlesztik; hol a találmányok, újabb vívmányok a gyakorlati iránynak felelnek meg; ott az ipar tetőpontját érte el. A nemzeti szellem reális iránynyal van körül hálózva s ennek következtében az országban meghonosul a jólét s a polgárosodás tágabb tért nyer. Az ipariskolák szervezése ez irányuk-felel meg. Az ipariskolák felállítása által felelté szep feladat: az iparüzők kiképezetése, oldatik meg. Az iparososztály jelenlegi viszonyai ezt égetően követelik. A kézműves osztály műveltsége a nagy tőke ellen súlya. Nálunk az iparüzők osztálya a gyakorlati iskolák hiányában e szellemi erővel még nem bír s épp ezért a világ színpadán ama állást el nem foglaltuk, melyvel egy más művelt nemzet már évek óta büszkélkedik. Az intelligencia a vagyonosság stíljője s ennek kifolyása a műveltség. Korunk nagy követelményei értelmes iparosokról gondoskodást hangosan sürgetnek. Az iparos szellem szükségességét minden ország éri — ha csak nem akar lenni passív bűnözője a civilizált államok vívmányainak. Csupa bölcseséskből és theologusokból álló nemzet a merő realismus jelen korszakában, alig ha volna képes existentiáját fenntartani. De nem is lehet, hogy az országban csak egy irány karoltassék fel. Az ország csak úgy haladhat előre, ha mind a két irány úgy a materialis mint intellektualis képviselőkre talál. A nemzetben a gyakorlati irányt terjeszteni az ipariskolák hivatvák. Ha hazánk a többi európai művelt nemzetekkel versenyt futni akar: úgy képzett iparosokra vajmi nagy a szükség. A tehetség s munkával és tőkével, a találmányok e forrásával támogatatik. Az állam jóléte a tudomány, az ipar és a művészet föltételén alapozzák. Ha e vagy amaz állam a tudomány, a művészet, az ipar pártolait nélkülöznék, annak okvetlenül az lenne a következménye, hogy megelőzve a szomszéd államok által anyagilag elszegényednék, és szellemileg, értelmileg aláshányedne mind azon időszaki, míg csak kebelében a tudomány, művészet és az ipar iránti érdeklődés fel nem ébredne. Mit használ a pénz az éleselműjű vállalkozónak, ha minden tervei képzett kézművesek hiánya folytán dugába dőlnek. Ezen alapigazságokat e század elején Sait-Simon francia socialista éles logikája állította fel s tanítványai ez elvek tovább terjesztői voltak. Megdönthetetlen ama nézet, mely szerint nem elég az, ha valamely korszakban csupán egyesek állanak a tudomány magaslátán, hanem szükséges, hogy a tudomány, a korigényelte ismeretek a társadalom minden rétegeiben meghonosuljanak. A tudománynak a köznépben való mily mérőbeni elterjedése határozza meg a nemzet műveltségi fokát. S a miként állítjuk ezt a műveltségről ugyan az áll egyesi szaktudománynyal is. A szakiskolák által az ifjúságot a gyakorlati élet számára előkészíteni célozzuk. A magyar ipar nem rendelkezvén művelt, szaktépzett iparosokkal a külföldi iparral szemben napról napra hanyatlík. Ezen előnyöket s anyagi jövőnk kérdését az, orsz. iparterjesztő egyesületek” valamint hazánk némely városai jól tudták felfogni, midőn iparunk felvirágoztatása céljából iparos szakiskolákat szerveztek. Így Privigyén az 1875. évi ápril hó 4. a gyapjú szövészet felélesztésére „iparfejlesztő iskola”, ápril 6. Zay-Ugrócon műmetsző és faragó tanműhely, 20-án a trenesúni, 22-én a rajeci tovább képző iskolák, május 9-én pedig a Csallóköz-somorzjai műfonási és május 23-án „a női házi ipartanműhely” nyitattott.

(Vége köv.)

A bányavárosok, s az „ügynevezett“ reser-vált erdők.

Adalék a kir. fiscus természetrajzához; közli Gyurgyik Gyula h. ügyvéd.

(Folytatás.)

A bánya és ásványregale eredete hazánkban oknyomozólag ki nem mutatható. Annyi bizonyos, hogy II. Géza kormánya alatt már megvolt, — s tekintve hogy ezen korszakba esik Frigyes német császár által Milano bevételét után a roneali mezőn megtartott országgyűlés; mely alkalommal nevezett fejedelem 4. híres bolognai jogtudós által a római jogból a regalé-kat átültette a német jogrendszerbe és a többi között a bányászatot is fejedelmi regalénak kijelentette; ama kölcsönösség, mely a 11. és 12. században — hazánk fejedelmei és a német császárok között fennállott; — joggal engedti következtetni, hogy az időtájtban a bányászát — mint fejedelmi regalé — honunkba is átültetett.

A gyakorlatra nézve nagy eltérés mutatkozik. Mert míg I. Lajos a magánosok telkeit, hol ásványok találtak kárpotlás mellett elvétetni rendelte — Zsigmond a miveléti mindenkinek saját telkén megengedte — de fele haszon, és elővételi jog mellett. Mátyás ismét Lajos után indult; utódiai attól ismét eltérték.

Az 1492: 30 t. cz. 10. kivételével, bár mely rendű emberek földjén, területén és határán, hol arany vagy ezüst rés stb. találtak, megengedi az illető föld tulajonosának — hogy bányát áshat és mivelhet, csak hogy a királyi jog — vagy urbért, mely erről jár, és a királynak jogához tartozik, a királynak hűségesen beszovalgaltassa.

A bányászát mint királyi regalénak ezen fogalmából önként, de csakis az következik, hogy az ország királya, a házai összes bányáigyre felügyel, s azt a törvény és szokás értelmében igazgatja, az arany és ezüst elővételi jogát gyakorolja — a bányászokat kiváltságokkal felruházhatja — a bányászát feletti bíraskodást bányabíróság útján gyakorolja. stb.

A korona, tehát az állam, magán bányászatot, az Árpád kori királyok alatt nem üzött.

III. Béla király 1186. évben — évi jövedelmeit feljegyezvén, ezen jegyzetek között a pénzverésből befolyó jövedelemként 60,000 Marka ezüst fordul elő — a bányászatról azonban említés sem történik.

De a vegyes házakból királyok is, inkább politikával és hadakozásokkal voltak elfoglalva, hogy sem a nyugalmat feltételező bányázattal foglalatoshadtak volna.

Igy Albrecht király 1439. Junius 15-én nevének, a királyi urbura és pénz verdei jövedelemből 14000 arany forintot utalványozván, kincstári bányászatról s annak jövedelmeiről nem tesz említést.

Beatrix királynő 1496. évi márczius 12-én a körmőzcieknek hetenként kiszolgáltató 2 frtnyi segély pénzt utalványozott, hogy ennek segítségével kutatásokat eszközölhessenek. S midőn Ulászló nem bírván Beatrix királyi övezetnek 200000 frtnyi hozományát visszafizetni, ezen összeget Thurzó-éktől kölcsön venni kényszerült — ezért nekik a Zólyomi váron kívül a 7 bányavárost is elzá-

logosította — ezt bár törvénytelenül, de még is csak mint ezen bányavárosok ügynevezett földes ura tevő.

Bányák, mint elidegeníthetlen koronai jövedelmek, csakis az 1514. 1. 2. 3. t. cz. 1608. 22., 1622. 46. t. czikkekben fordulnak elő — tehát az állami bányázem is, kezdetét ezen törvény-czikkekkel közvetlen megelőzőt időben vehette.

Mind ezt azért hoztuk elő, miszerint a közönség ebből meggyőződjék, hogy a bányavárosok saját erdeiket szabadon használták és kezelték mindaddig, míg az államnak illetőleg fiscusnak közvetlen érdekeltségénél fogva oka nem támadt a bányavárosok vagyonához nyúlni. Ezen ok pedig azon pillanatban megvolt, a midőn az állam, illetőleg államkincstár — magán bányázemmel foglalatoshodni kezdte.

(Folytatás köv.)

Hasznos jegyzet.

(Folytatás.)

Szomorú tapasztalásból tanultuk, hogy mily kicsi lépést kell tennünk a finomságról az erkölcsi romlottságra. A hajdani darabos önviselet maradványaival eltemetett nagy része az ősi magyar ösztönöseknek és egyenes lelkségnek. Egy pallérozott éles elme gyakran nem más, mint ravasz titkolódzó ember. Sok visszaél tehetőségével, bővebb ismereteit finom csalásokra fordítja.

A szíves részvétel, mely még zsenge korában szokása volt nemzetünknek, most nem gyéren egy udvarias főhajtás s mely illetődés himzett szavai pótolják. Eldődeink nagylelkű szilárdaságát, nemzetünknek ama dicső jellegét, némi könnyelműség — mely minden felett felülelesen szárnyal át — gyermeki bábjátékok kedvelése, a külországi divatok, szokások fáradszató utánzása s kieserlése váltja fel. E boldogtalan járványunk tulajdoníthatni, hogy az üres fejű kalandorok, piperőczők, arszlányok s kérkedők gyakran szerencsésebbek a tudományos, tapasztalt és érdemekkel tetézett férfiaknál. Mióta ily kárhözatos ragály lepte erkölcsünket, az egész emberiség nagy veszély fenyegeti.

Milbiller (Geschichte XXII. Jhr.) szerint „ezt a felvilágosodásnak kellene ugyan orvosolni, de fájdalom, az emberek ritkán használják azt jó célra.“ Mennyiben vonatkozhatnak a német tudós eme szavai a jelen viszonyokra . . . azt az olvasó igazságos ítéletére bízom. Szerencse, és ezer szerencse még, hogy többen találkoznak, kik tisztább fogalommal bírván, ezen korszakban szemfényvesztő szelleményei ellen vértezett kebellet küzdeni bátrak.

Nincs is ok, miért nemlun meg a magasztosan érző szív és nyelv. — Az idők bal viszonyai miatt sok tisztá és jó izó forrásnak mindaddig csak rejtve lehet folydogálnia a föld gyomrában, míg egy szerencsés nyílás által az ismét számtalanok enyhítésére szolgálhat. Adja a végzet, hogy enyhítem mi előbb!

N. N.

Tisztelt szerkesztő úr!

Gaitner Tivadar aláírásával a „Selmezc“ 11-ik számában személyeskedő megtámadás jelent meg elemem, melyet kellő szó nélkül nem hagyhatok. Gaitner Tivadar ur selmezczi tekintélyként áll elő kettős minőségben, mint a kereskedői testület elnöke és mint a takarékpénztár

Tárcza.

Műkedvelői előadás.

Bevezetésül bocsnátot kell kérnem, hogy az előbbi előadást oly rövid keretbe szorítva irtam le, de hiába, nem lévén már több hely nem is lehetett többet írnom! Iribátom most helyre akarom hozni s kissé bővebben leírni azon élvezeteket, melyeknek részese voltam april 2-án, a második műkedvelői előadás alkalmával. Először is ki kell jelentenem, hogy az egész társaság mind játékát, mind pedig áltáljában színpadi fellépését tekintve — úgy látszik — már bele élte és találta magát a színészi tempóba. Biztonság a füllepésben, nyugodt és megmondott játék s a lámpaláz tökéletes hiánya jellemezték az előadást. — A mi eleinte félelmet okozott, az most már megszokottá sőt kedvessé lön.

Minden szereplő úgy szólván bele élte magát szerepébe s legkevésbé sem zavartatta magát a jelenlévő nagy számú közönség által. — A vígjátéknál elkerülhetetlenül szükséges jó kedvet semmi sem zavarta, ha csak talán az a gondolat nem, hogy ez az utolsó fellépés, az utolsó találka, melyet e vig és kedélyes társaság önnömagának adott, hogy másoknak élvezetet szerezzen. „Finis coronat opus“ — ez volt a jelszó, melylyel a játék megkezdődött s nem volt rozslú választva, mert az előadás a két hónapi tanulás, gyakorlat — és fáradozásnak méltó és örvendetes befejezése volt. — Mindenki érezte, hogy maradó jó emléket kell a közönségnek hagynia és teljes erejéből iparkodott kárpótolni és megjutalmazni azt áldozatkészségeért és jóvoltáért. Most lássuk egyenként a darabokat.

Nő 4. A függöny fölgördül s a várt előadás helyett a társaság tátija jelenti a mélyen t. közönségnek, hogy a darabok közbejött aka-

dályok miatt — általános szörnyűködés, mert mindenki azt hiszi, hogy nem is lesz „színház“ — fordított rendben fognak előadani. Az ijeádszégéből felocsúdott mélyen t. közönség e rövid fellépést is a tetszés morajával fogadta és belenyugodott abba, hogy ma mindent fordítva fog látni. Következetesség kedveért én is fordítva kezdem a számozást s azt mondom, hogy

Nő 6. „Im Wartesalon erster Classe.“ Vigjáték Hugó Müllertől; oly darab, mely nem csekély felhagást és képességet, valamint életék játékot igényel, hogy hatással legyen. A hatás nagy mértékben meg volt, tehát a játék is jó volt. Csak két szereplő és egy kornyel fordul elő benne, de ez a két szereplő felért tizel is. A női szerep a mi kedves, szeretett és szelleműs vendégünknek Lander Irén kisasszonynak jutott, kire legjobban illenek Clauren szavai „Sie schickerte und lachte, sprach und witzelte, wie ihr das Schnäbelchen gewachsen war, dass einem das Herz im Leibe lachte.“

Szeretetre méltó és finom könnyedséggel, eleganciával majd vig majd komoly modorban kell e darabban játszani és Irén kisasszony nagy mértékben bírta ezt valóítani. O magamagát adta benne, midőn egy szelleműs hőlyget játszott, ki „auf eine wüste Insel verbannt Königiu durch Esprit ist“, hogy a szerző szavaival éljek.

A duzzogási jelenet valamint a kibékülés utáni különösen sikerültnek mondhatók. Méltó társa volt játékában Bene úr, ki igen jól képviselte a fiatal embert, kinek esse és szíve helyén van, csak nyelve jár sokszor kissé megdondolatlannál. Kelleme külseje és nodora nem tévesztették el látásukat a közönségnél sem, ki első fellépésekor már hizelőg tappsal fogadta. — A szerelmi vallomást oly hűvével játszotta, mintha nem is lett volna színpadon. Weinberger úr adta a kernyelt. Igen ügyes masztot választott, önkénytelenül eszembe jutott az a tagbaszakadt német ganimédes, ki Bécsben folyton kizott szolgálatkészségével. Különbön „pech“-je volt, mert a rumos üveg is feldőlt, meg a pezsgő

igazgatója, hogy nagyobb nyomatókat kölcsönözzen fellépésének ellenem, egyes igénytelen egyéniség ellen. Cicero pro domo sua. De ő nagyobb feneket kerekített a dolognak, mint valóban van. Védelemez a takarékpénztárt, szolid intézetnek hirdetvén azt. Ez mint hüszög igazgatójától szép is, természetes is. — De kérдем, hol volt azon intézet cikkemben csak egy szóval is megtámadva? vagy szolid volta kétségbe vonva?

Hasonló hibás és felszög állapotról tüzel rám a kereskedői testület nevében és érdekében is, melyet én, mint ilyen szinten nem értenettem; hanem csak némelyeket bizonyos szempontból. Rá pedig sehogy sem szólhatam, ki már nem is boltos kalmár, csak a multban volt az, s akkor is kifogástalan, minők ugyan mások is voltak s ma is vannak. — Vagy oly finom köztök a társulati kötelek érveke, hogy mi az egyiket kellemetlenül érinti, az mindnyájának fáj? Akkor tegyek meg, hogy senki se legyen közöttük, kinél valamit azonos lehessen, hogy e miatt a többiekre is gyanu ne eshessék. És ha e némely egyesek megrovásait saját megsértésének veszi az egész testület; akkor egyszerűsni magáévá teszi azoknak megrótt hibáit, részessé lesz azokban, miket kimenteni akar.

Midőn pedig a kereskedelmi testület mentegeti a takarékpénztárt s ez viszont amazt: itt könnyen azon gyanút keltheti, hogy kölcsönös érdekből kéz kezét mos, ugyanazon egy személyben egyesítve, két külön testben élek, s így mindkét irányban saját ügyökben prókátoroskodik. Ekként magok ismerik el s bizonyítják azon kölcsönös szolidaritást a kettő között, melynek gyanyját elhárítani akarnak. Általános szempontból puskázni, mikor csupán egyesekről vagy némelyekről volt szó: ez fallacia logica, mit elfogulatlan felgondolással olyan is tudhat, ki a logicát nem tanulta. Nehány fa még nem erdő. Fölvetett és másra kent ráfogásokat nem állított állításokat megtámadni, cáfolni: annyi mint kohlolni, hogy az illető discreditaltassék. Ez ugyan könnyű dolog, de nem szép jellen.

Oly szándékosan elfogalt ferde szempontból hozza fel a kereskedői testület hazafiságát is a provisorium alatt, valamint kész adakozóságát is jótékony célokra; mik általam nem lettek érintve. — Legfeljebb a hazafasság, de csak azon okból érintetett, hogy az árut nagyobb részt külföldről szállítják, mit senki sem cáfolhat meg.

A zsidók után meg csupán annyiból említetnek, hogy ezekhez hasonlóan összetartanak, mit csak nem lehet prostituálásnak nevezni; hiszen testületet képeznek, midőn más iparosok céhei megszüntették s most is testületileg lépnek fel ellenem. Arra nézve pedig, hogy némelyik többet szed szakállára, mint a mennyi bir, biába hívatozik valami bécsi körök, vagy meg sem nevezett vidéki hírlep véleményes nyilatkozatára. Itt más tények szólnak, miket a takarékpénztár igazgatója és a kereskedői testület elnöke maga legjobban tud és néha elvéve meg is mond. Mindamellett én azokat név szerint nem hoztam fel. Ezt a discreditio és a józanul felfogott helyi közérdek tiltotta. De most rá kényseritene.

Ha szolid üzletnek tartatik az olyan, melynek hitele van és meg nem bukik saját hibája miatt: akkor gondoljon vissza kereskedelmi elnök úr maga, hogy valami 20 üzletből nem sok év alatt a következő tizenötben buktak meg tudtommal: Palkovits, Demian, Prandel, Nadel, Hornyánszky, . . . , Haufel, Milvius és Perczián, Benus, . . . , Mayer Frigyes, . . . , és egy épen akkor, mikor a támadás ellenem intéztetett. — Egyik elhaltunk hagyatéka null von null volt; egy másik meg — pedig az elsők közé tartozott — fél annyival több pas-

svát hagyott hátra, mint aktívát, mik mind köztudomású dolgok. — Ekként igaz, hogy csak haláluk után derül ki némelyek vagyoni állapota.

Midőn én amaz adatokhoz képest valószínűleg alapuló s csak némelyekre célzó megjegyzéseimben aránylag elég keveset állítottam s ezt is már ezen kereskedelmi testület légből kapott kohlománynak és rozslékli rágalmaszának kereszteli: ugyan milyen lelkiünk tarthatni emez önhittségtől dagadózó nyilatkozatokat? Hátha még többet mondok vala, amint csakugyan lehetett volna! Hátrább tehát az agarakkal Gaitner uram és társai, kiálthatom tehát inkább én, ki úgysem szoktam agarázni, vagy vadászni sem nyulakra, sem hű dicsőítetéseket; hanem inkább ellenem szerveztek most is tömegesen mintegy bajtörvadászatot, sértve vélt hiúságból, temen hangoztatván érdekeiket.

Mielőtt tehát valamely cikik alá írná nevét, jól gondolja meg, az igazság érzete vezet-e vagy csak hiúsági viselkedés? A mostani nagyon magán viseli bizonyos Rapantissimus modorának bélyegét? ki, mikor nem volt igaz, ferdtésekkel, ráfogásokkal s sophisticával törekedett más ledorongolni.

Kelletlen tanácsait is arra nézve, hogy mivel foglalkozzam inkább szerény körömben, tartásuk meg maguknak; valamint a becsületesség azon gyémántjait, melyek állításuk szerint szakállukban ragyognak, szintűgy nem irigylem.

Mejegyzen meg, hogy kár magát oly fénykürrel körülvetni akarni mely előtt mindenki vak tisztelettel hajoljon meg; kár nehátságvesztést képezni, melyet csak csodálni és dicsérni szabad. A kiválasztott, kiváltságolt néposztályok megszűntek létezni.

Tanádi.

Nyílt tér*)

A f. év márczius 25-én tartott műkedvelői előadás alkalmával Pischl Ádám úrra célzó szavaimat ezennel visszavonom.

Selmecz, april 8-án 1876.

Weyszer.

Különfélék.

— Népesség. A selmecz-bélabányai ev. egyházhoz tartozó szülőkől született az 1875-ik évben 79 gyermek; egybekelés 39 pár; halálozás 65. — A bélabányai kath. egyház anyakönyve felmutat: 49 szül. 19 egybek. és 46 halálozás. — Nem mulasztatom el e helyen felemlíteni, hogy az illető lelkész urak nagyon lekötöleznének, ha az ezutáni halálozások napját, a halottad nevet hetenként tudatnák a „Selmecz” szerkesztőjével. — Ezek közlése, valamint az egyesek érdemeinek megemléítése nem lehet érdeketlen a közönség előtt.

— A selmeczzi népbank az 1875-ik évben 255,078 frt. 36 kr. bevételt 254,142 frt. 11 kr. kiadást. tehát 509,220 frt. 47 kr. forgalmat mutat fel. Cselekvő vagyona 103,687 frt. 10 kr. szervenő vagyona 97,981 frt. 65 kr. nyereség 5,705 frt. 36 kr. A közgyűlés tekintettel arra, hogy a kedvező eredmény nagy részben az igazgató és a kezelő fizetek érdeme, elhatározta, hogy a fennmaradt 521 frt. 52 kr. mint szabad rendelkezés alá eső összeget közöttük tiszteletdíj felosztja: és pedig az igazgatóknak, 120 frt. aligazgatóknak 100 frt. pénztárnoknak, s ellenőrnök egyenként 120 frt. a szolgálnak 15 frt. ezenkívül a kath. és evang. iskoláknak egyenként 15 frt.; a szegényeknek pedig 12 frtot.

*) E rovat alatt közlöttekért nem felelős a

szerkesztő.

sem akart elduranni: de valódi kernyel nem jó zavarba s így ő sem, mert egész legmával huzta ki a közönség kacaja közt dugaszúzóval a csókonyós dugaszt.

Nro 5. „A miniszterelnök bálja” írta Balog Tihamér. A nagyvágyó pesti spiszpurgerné, ki hadjáratot indít férje pénzes zacsókjá ellen, ki fénylen és pompázni akar a nélkül, hogy tudná voltaképen, hogyan is kellene azt tenni s ki hol összes szeretetreméltóságit, hol pedig gyanyjának mérges nyilat szedi elő, hogy férjét egy kis költelezésre rábíra — — — — — úgy hiszem eléggé itam körül a szerep nehézségét, hogy a t. olvasó méltányolni tudja azt a gondos, fáradságot és tanulmányt, melyet személyesítőjén igényel. De a mi a legfőbb háromszor kell benne öltözködni, meg pedig rövid néhány perc alatt, mely öltözékek közt kettő bálit toltotte! S ezt Kuschel Irma k. a. a társulat magyar művésznője létrehozta! Hölgyek, kik engem is amyszor elkínzózatok hosszas öltözködéssel és késedelmezéssel, bálmulatok és tanuljatok! A mily gyorsan és szépen öltözködött, oly jól játszott; mind mozdulatai, mind arckifejezése s általában egész játéka üszhangzó volt szerepével. Mellette a táfi szokott nyugalmával és ügyességével, Aranka k. a. kedves szép alakjával és naivságával sokszor derült hangulatba hozták a közönséget. Az egészet igen jól egészítették ki Wolf és Cseh urak, úgy hogy a különben műkedvelőnek kisse nehéz darab simán, fennakadás nélkül és a közönség meglegedésére folyt le.

Nro 4. No itt vagyok, a hol t. i. kezdenem kellett volna. „Ich verbenne meine Schwiegermutter.” Ha a közönség már eddig is sokat nevetett és jól mulatott, úgy e darab alkalmával, mely telve van komikai helyzetekkel, még a legkomolyab ember kedve brügójának húrjai is felstimmöldök. Három fő szereplő volt itt is, már a kik t. i. leg-hosszabb és leghálásabb szereppel bírtak. Titze Minne k. a., ki az életben oly kedves és szeretetreméltó, szinte megjéztett a vén zcsémes asszony szerepében, oly élethíven játszott. Szerepét jól felfogta és

helyes módon is adta azt elő. Menten a túlzástól a helyes középúton haladván mégis számtalanszor ragadta nevére és tapsra a közönséget. Férje Kachelmann úr méltó párja volt: összepásztaltak s kivált a kettős jelenetben tüntek ki. Az ügyefogyott ügyetlen szerelmesben örömmel ismertünk a megszokáltalanított tátra, Markus úrra, ki megmutatta, hogy nemesek mint papa. hanem mint politikus udvarló. — ki a mamánál iparkodik először kinyitja jömi. — is megillja a sarat. bár szerencsétlenül is, a menyiben t. i. az orra elől viszik el a lányt. Kuschel Aranka k. a. volt a lány. Kire Triebler urannak fajt a foga, ne búsuljon, nem ő az egyedüli s vigasztalóddjék avval, hogy a kasszony kedves és szép jätékával még többet hódított magának. Wagneré mint szép jelenség. Fischer és Seefranz urak pedig mint jó színészek halhatatlan érdemeket szereztek maguknak a kisderek körül, kiknek javára játszottak. S így végire jutottam a tudósításnak s szinte fáj a lelkem, hogy ezt a szép társaságot elhagyni vagyok kénytelen; a mi oly vonzóvá tette, az a hölgyek szeretetreméltóságán és szépségén kívül az a példás és szigorú rend volt, melyet annak erélyes igazgatóján, Farbaky Piroksa úrhölgy tudott behozni és fenntartani. Bálmulatos türelmet és kitartást tanusított, melyre a jó és nemes cél lelkesítette. Eltesse őt is meg mindnyájunkat az Isten, hogy még sokszor találkozhassanak ily nemes cél kivételében. Előadás után egy kis táncocska is volt, melyben a jó kedvet a híven teljesített kötelesség érzete fokozta; valóli színész élelkséggel és kedvel folyt a mulatság, habár a jó kedvet az a keserű gondolat néha néha megzavarta, t. i. hogy most már mindemnek vége. Midőn pedig a társulat éjfélt után szétszórt, annak minden tagja csak azt sőt hajtotta: „Még is csak kedvelésem voltak azok a próbák!” Miért azt ok tudják s nem marad más hátra a teremben, mint a sugó uram és a rendező, ki lekükből sajnálta, hogy vége van, mert szabad idejét legálabb kelemesen és hasznosan tölthette. Δ

— Gróf Andrassy Gyuláné pár nap óta tüdő gyulladásban fekszik, de betegsége nem veszélyes, s rövid idő alatt teljes felülülése várható.

— Tűzoltóink f. hó 2-án szép látványban részesítették a szabadda sító közönséget: teljes díszben s számban rohantak végük a fővezén két feskendővel. — A sebes kivonulást nem történt ugyan előző megállapított program szerint, a mennyiben egy „tűz“-et hozó hírnök Steffultó felé fordította a feskendő ruclját, mindamellett alig hiányzott csak egy is közülük. — Epen gyülekező félben voltak d. u. 2 1/2 órákor egy kirándulás végett, midőn aha hűt vétek. Parancsnokuk Marschalko Gyula ur azonnal Steffultó felé vezényelte őket, hova 3 órákor is érkeztek. A tűz, mely egy lakatlan kis házat szemelt ki áldozatát nem adott nekik dolgot, mert a steffultókat is el bírtak vele bántani, s így tűzoltóink nem mutathatták meg áldozatkészségüket. De tudom, ha bármikor szőlőknak is fel, mindenkor készek a segítségére.

— A Garam is megköveteli az áldozatokat, ő is méltó lánya akar lenni kedves mamájának a szöke Dunának. — A napokban nyolcz leány ült esónakba Bukovina falu mellett, hogy a Garamon egy tükkel ragadták a csónakot s „A csónak és esónakosa. Nem jött többé vissza soha;“ a lányok is a hullámokban lettek halálotak. E borzasztó esetet néhány nappal egy más szerencsétlenség előzte meg, esak hogy ez utóbbinak nem volt oly sajnós kimenetele. Ugyanis egy paraszt ember, amint a csónak a parttól már csak néhány lépéssnyire volt kocsijával s két lovalal együtt a vízbe zuhant. A parton álló emberek csak nagy ügygyel hajjal meuthették meg.

— Kéretnek azon urak, kik a „természetráji tarsulat“ tagjai kívának lenni, jelenjenek meg f. hó 13-án d. u. 6 órákor a Marschalkó-féle teremben tanácskozás végett. — Selmezbánya s. 4. 1876. Vikolinszky Jenő, Roth Ferencz.

— A f. hó 6-akára hirdett hangversenye az „ak. általános és társas kör“-nek megtartott. — Hallgassak? vagy beszéljek-e róla? Beszéltek bizony, nem hallgatték róla a nettó, de még a bruttó jövedelmét sem! Illel pedig ez utóbbival némileg segíteni lehetne a deficiten, mit a „Selmezc“ háztartása — dacára annak hogy ingyen fűtenek be neki mások — felmutat. — De ne várja tölem senki, hogy a hangversenynek hangversenyi részénél soká késsem. Ezt tenni nem fogom, és pedig nem azért, mintha nem sikerült volna; — sikerült biz az, s a többek közt az „In's Herz hinein“ különösen meg-tapsoltatt — hanem azért, mert sietek a bába, s ennek is a kellő közepébe, melyben oly általános, jó kedv uralkodott, oly talp alá való, cigányzene ömlött le a karzatról, minőtől már már elszoktunk. — A jó kedvet a nem ugyan nagy számban, de derült hangulatban jelen volt kedves tánczosok, a zene talpali valóságát pedig az élelmes rendezők s zenészek között kűttét szerződés azon pontja idézte elő, melyről . . . halgatók. — Mielőtt azonban a bál kellős közepébe hatolnék több vívó csoporton kell áttöröm, mi nem csekély munkába kerülhet olyanok, kit a természet orral és fülekkel áldott meg. — Ki tudja, nem hazudtolnak-e meg a bajvívók azon természeti törvényt, hogy „az orr azért van, hogy szagoljunk, a fülek pedig azért, hogy halljunk“ s nem bizonyítanak-e be, hogy az orr s a fülek azért vannak, hogy levagytanítanak. — E nem épen kellemes mütétet semmikép sem ohajtánam magamon véghez vitetni, különösen, mióta az alakulása előtt megszünt házastulandó ifjak társaságának tagja lettem. — A karddal vívók, kik részben németül, részben magyarul vezényeltettek, valamint a törrel vívók általános meglepéddel s minden egyes sikerült vágás után zajos tappsal találkoztak. A törrel vívók a legnagyobb tetszést aratták.

A vívás után lassu s azután verseny következett: verseny, mely a legügyesebb mozdulatokat, s a legelőkelőbb éberséget igényelte, a modern szemléltő tanmód szerint ment végbe. Az ide s tova szökellő tánczosok szemmel kísérése is fásztó volt: hát még mire hozzájuk jutott az ember az e nem maradható tyukszemtaposások s oldalba lökések kellő élvezése után, mennyire kimerítő verseny volt az! No de volt is aztán öröm. — A szemes tánczolt, a nem szemes pedig irigykedve taposhatta a terem közepét, míg a sors kerekét egy „kő szö-nöm“ szó meg nem fordította, mely a kedves ajkakra! ellebbent lelednek mely bánatára s versenytársaid öröme.

Kedvesen emlékeznek vissza velem együtt sokan ez élvezetes estére, mely átvált a péntek hajnalába. — Soká lesz még beszéd tárgya azon mulatság, mely a bójtók küszöbén folyt le, s Dante azon mondása után következett: „az ez igazi boldogtalanság, midőn keserves napokban jut eszünkbe az egykori élvezet“, a halogzásnyi ideje alatt nem egyszer fogjuk magunkat boldogtalannak érzeni. — Mindemellett cseppet sem irigylem azon ártatlan otthon maradtak sorsát, kik a bójt birodalmának szélén visszafojtották a derült kedély kitérését, nehogy a vidám hangok a határon túl is meghallassanak, s csak azzal vigasztalódnak, hogy majd mulatunk május 6-án. — Azt gondolják tán, hogy mi nem mulatunk akkor? Ott leszünk bizony mi is! — Szóval . . . mi ez? itt az idő, pécseletni kell a levelet s küldeni Besztercebányára.

— Ki most a világ legelső karambójjátékos? E kérdést döntötték el legközebb Párisban a „Grand Hotel“-ban mintegy 7—800 néző jelenlétében. — A világ két legnagyobb billiardjátékos, Wignaux Toulouseból és Sexton Vilmos New-Yorkból játszottak egy carambol-partiet. A játék 600 pontig ment. Nagy fogadások történtek ez alkalomból úgy az egyik, mint a másik mellett, melyek értéke 50,000 frank erejéig fölment. A játék nagy érdeklődéssel kísérv három és fél óra hosszat elhúzódott. A vége Wignaux győzelme lett ellenfelének 468 pontja ellenében. Az érdeklődés persze elejétől végig meg nem szűnt s mikor Wignaux a partiet megnyerte, természetserden a világ legelső tekejátékosának proklamátott.

— A Tiszaáradás. Szegeden a vízállás 24 l. 11 hüvelyk, az éjjeli vihar a percsorát vonalon 3000 meter hozban rendkívül pusztítást okozott, a helyreállítás óriási erővel folyik. A tiszaszabályozási társulat távsürgönye szerint Tokajban és Szigethen 4", Szatmárt 3", Patakon 1" 9", apadás mutatkozik.

Sz. 764., 1876. tk.

Árverési hirdetmény.

A selmezbányai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint Trattner Gottlieb és Anna hitestársak tulajdonához tartozó selmecei 223. számú tljk. A — 1 sor 470 hr. sz. alatt bevezetett „II“ számmal jelelt 7000 frtra becsült ház 1876-iki május 2-án reggeli 10 órákor, szükség esetén pedig 1876-iki június hó 1-én reggeli 10 órákor megtartandó bírói árverés útján a legtöbbit igérőnek s pedig a második határnapon a becsáron alól is el fog adatni.

Erről a venni szándékozók azon hozzáadással értesítenek, miszerint a közpénzben, vagy közforgalom tárgyát képező érték-papirokban vagy előmutatóra szöllő takarékpénztári könyvecskében leteendő bánatpénz 700 frt. tézen és hogy az árveréskor felolvasandó árverési feltételek többi pontjai a telekkönyvi hivatalban tekinthetők meg.

Egyszersmind a hitelezők és igénytámasztók felhivatnak, hogy a vételár felosztási tervezet megállapítása alkalmával leendő képviseltesük végett megbizottat jelentsék be.

Selmezbányán 1876. april 1-én.

765. sz.

tk.

Árverési hirdetmény.

A selmezbányai kir. törvényszéke részéről közhírré tétetik, miszerint Selmezc város polgármesterének, Sailer Samu, selmecei lakos elleni 362 frt. 37 kr. főkövetelése, s járuléki végett, végrehajtás alá vont, s tartozékával együtt 8150 frtra becsült ingatlanúság jelesül Selmecei 569 sz. tklvben:

1. sor	130 helyr. sz.	„IV“ sz. ház becsülve	2500 frtra.
2. „	48 „	„ „ „ „	2500 „
3. „	1192 „	„ szántóföld és rét „	3000 „
4. „	1194 „	„ „ „ „	2000 „
5. „	1203 „	„ kőbánya „	150 „

folyó 1876. évi május hó 8. napján reggeli 10 órákor, szükség esetén pedig 1876. évi június hó 7. napján reggeli 10 órákor ezen kir. telekvi hatóságúnál megtartandó bírói árverés útján a legtöbbit igérőnek, és pedig a második határnapon a becsáron alól is el fog adatni.

Erről a venni szándékozók, azon hozzáadással értesítenek, miszerint a készpénzben vagy közforgalom tárgyát képező értékpapirokban vagy előmutatóra szöllő takarékpénztári könyvecskében leteendő bánatpénz 10% és hogy az árveréskor felolvasandó árverési feltételek többi pontjai a telekkönyvi hivatalban tekinthetők meg.

Egyszersmind a fennnevezett telekkönyvi tulajdonos s adósok a nem ezen telekkönyvi törvényszék székhelyén lakó felszolgálók hitelezői felszólítanak, hogy a vételár felosztása alkalmával leendő képviseltesük végett, ezen telekkönyvi hatóság székhelyén megbizottat rendeljenek és annak nevét az eladás jelentsék be, mert ellenkező esetben hivatalból kinevezett ügygondnok által fognak képviseltetni.

Végre a prts 433 és 466. §§-hoz képest felhivatnak mindazok, kik a fentebb közlirt javak iránt tulajdoni igényt érvényesíthetni vélnék, hogy igénykereseteiket a hirdetmény közzé tételének utolsó napjától számított 15 nap alatt ezen telekkönyvi hatóságúnál nyújtsák be.

Selmeccen 1876. april hó 1-én.

1—3

Kir. törvényszék.

Hirdetés.

Vogler Samu aranyozó

Budapestről Selmeccre tevén át lakását, elvállal kép- és tükörkeretek, valamint templomi tárgyak aranyozását és tisztítását. — Lakása also utca, Fischer-féle ház, Barisnak átellenben.

2—3